VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anette Kortesmaa

OSITUKSET KORKEIMMAN OIKEUDEN ENNAKKOPÄÄTÖKSISSÄ JA AVIO-OIKEUDEN VANHENTUMINEN

Liiketalous

2026

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalous

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anette Kortesmaa
Opinnäytetyön nimi	Ositukset korkeimman oikeuden ennakkopäätöksissä ja avio-oikeuden vanhentuminen
Vuosi	2026
Kieli	suomi
Sivumäärä	40
Ohjaaja	Marjo Nyström

Tässä tutkimuksessa tutkittiin uutta lakimuutosta avio-oikeuden vanhentumisesta, sekä siihen johtaneita syitä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia ongelmia ilmeni korkeimman oikeuden ennakkotapauksissa liittyen osituksiin, ja miten uusi lakimuutos vastasi näihin ongelmiin.

Tutkimus toteutettiin lainopillisena eli oikeusdogmaattisena tutkimuksena. Aineistona tässä tutkimuksessa käytettiin voimassa olevaa lainsäädäntöä, hallituksen esitystä lakimuutoksesta, korkeimman oikeuden ennakkotapauksia, sekä tilastotietoja. Tutkimusmenetelmä oli laadullinen ja tutkimuksessa käytettiin useita eri lähteitä tukemaan tutkimustuloksia.

Tutkimustulosten perusteella voitiin todeta, että ennakkotapauksissa on esiintynyt ongelmia osituksissa, ja ne liittyvät nimenomaan pitkittyneisiin osituksiin. Tulokset osoittivat, että tuleva lakimuutos tulee vastaamaan tähän ongelmaan, ja selkeyttää oikeudentilaa säätelemällä avioliitosta juontuville varallisuusoikeudellisille oikeuksille selkeät vanhentumisajat.

Avainsanat (ositus, lakimuutos, ositusvaade, oikeustapaukset)

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ 2
1 JOHDANTO 5
1.1 Tutkimuksen aihe ja tavoitteet 5
1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaus 6
1.3 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusmetodit 7
1.4 Aiemmat tutkimukset 8
1.5 Tutkimuksen rakenne 8
1.6 Tekoälyn käyttö opinnäytetyössä 9
2 OSITUS 10
2.1 Avioero-ositus ja omaisuuden jako 11
2.2 Omaisuuden erottelu 11
2.3 Jäämistöositus 12
3 KORKEIMMAN OIKEUDEN ENNAKKOPÄÄTÖKSET 14
3.1 KKO:2001:56 14
3.2 KKO:2008:22 16
3.3 KKO:2017:87 18
4 LAKIMUUTOS AVIO-OIKEUDEN VANHENTUMISESTA 23
4.1 Lakimuutoksen taustat ja syyt 23
4.2 Lakimuutoksen vaikutukset ja tavoitteet 27
4.3 Lausunnot lakimuutoksesta 29
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOSTEN POHDINTA 32
5.1 Tutkimustulokset 32
5.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus 35
5.3 Jatkotutkimusehdotukset 35
LÄHTEET 37

LYHENTEET

AL	Avioliittolaki
AvoL	”Avoliittolaki” Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta
PK	Perintökaari
VanhL	Laki velan vanhentumisesta
HE	Hallituksen esitys

1 JOHDANTO

Avio-oikeudellinen ositus tehdään avioliiton päättyessä. Avioliitto päättyy joko eroon tai kuolemaan. Ositus tehdään silloin, kun puolisot eroavat, joko avioliiton tai avoliiton päättyessä. Ositus tehdään myös silloin, kun jompikumpi puolisoista menehtyy. Kaikissa näissä tilanteissa kyseessä on omaisuuden jakaminen tai omaisuuden erottelu (Avioliittolaki 234/1929, 85 §).

Ositus voidaan toimittaa silloin, kun on ositusperuste. Osituksen peruste on esimerkiksi puolison kuolemanjohdosta toimitettava ositus, jolloin puhutaan jäämistöosituksesta (Kangas, 2023, s. 449). Toinen ositusperuste on avioero-ositus, eli ositus tehdään sen jälkeen, kun avioero on tullut vireille käräjäoikeuteen (AL 234/1929, 85.1 §). Avioero-ositus toimitetaan puolisoiden kesken, mutta jos kyseessä on kuoleman johdosta tehtävä ositus, osapuolina ovat leski sekä kuolleen puolison perilliset tai testamentinsaajat, joissakin tapauksissa molemmat (Kangas, 2023, s. 449).

Osituksen tekemiseen ei ole aiemmin ollut aikarajoitetta. Tämä kuitenkin muuttuu, kun avioliittolakia muutetaan, jolloin ositus tulee toimittaa 10 vuoden kuluessa, minkä jälkeen ositusta ei voi enää vaatia (Valtioneuvosto, 2025). Lakimuutoksen taustalla oli yhtenä vaikuttavana tekijänä se, että moni eronneista jättää osituksen kokonaan tekemättä, koska sille ei ole aiemmin ollut minkäänlaista aikarajaa (Valtioneuvosto, 2025). Tämä vaikeuttaa esimerkiksi pesänjakajien työtä.

1.1 Tutkimuksen aihe ja tavoitteet

Osana tutkimusta käsittelen osituksia korkeimman oikeuden ennakkotapausten kautta. Vertailen keskenään ennakkotapauksia, sekä sitä, miten korkein oikeus on tulkinnut lakia, ja miten on päädytty lopputulemaan. Lisäksi aion myös käsitellä uutta lakimuutosta, jossa avio-oikeus vanhenee 10 vuoden kuluttua avioeron vireille tulemisesta (Valtioneuvosto, 2025).

Aihe on rajattu siten, että opinnäytetyössä käsitellään ositusten ennakkopäätöksiä sekä uutta lakimuutosta liittyen avio-oikeuden vanhenemiseen. Tutkimuksen tavoitteena on siis selvittää, miten tämä uusi avio-oikeuden vanhentuminen vaikuttaa ositusten tekemiseen esimerkiksi perukirjan kannalta. Lisäksi käyn läpi niitä ongelmia, joita on muodostunut ennakkopäätöksissä johtuen siitä, että ositus on ollut tekemättä.

Aineistona hyödynnän korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä. Hyödynnän myös kirjallisuutta aiheeseen liittyen. Ajantasainen aiheeseen liittyvä lainsäädäntö, kuten avioliittolaki, tulee olemaan myös tutkimuksen tukena.

Tutkimuksen aihe on erittäin ajankohtainen, sillä lakimuutos avio-oikeuden vanhentumisesta tulee voimaan 1.6.2026 (Valtionneuvosto, 2025). Nykytilanne on koettu ongelmalliseksi erityisesti sen vuoksi, että joudutaan selvittämään monien vuosienkin takaisia asioita, mikä hankaloittaa osituksen tekemistä huomattavasti (Valtioneuvosto, 2025). Lakimuutoksen tavoitteena on selkeyttää esimerkiksi perinnönjakotilanteita, joissa ositus on jäänyt tekemättä (Valtioneuvosto, 2025). Tutkimus on myös mielenkiintoinen, koska aihetta ei ole hirveästi tutkittu lakimuutoksen tuoreuden vuoksi.

1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaus

Tässä opinnäytetyössä tutkimuksen aiheena on ositusten tekemättä jättämisen vaikutukset, ja se, että moni eronnut tekee ositukset vasta silloin, kun se on heille suotuisampaa. On myös tilanteita, joissa ositus on tehty, mutta siitä ei ole mitään todistetta, koska ositusta ei ole tehty kirjallisesti. Osituksen tekeminen saattaa tällöin myöhästyä usealla vuodella tai jopa jäädä tekemättä kokonaan. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten riitaisia osituksia on ratkaistu korkeimman oikeuden ennakkopäätöksissä?

2. Millaisia ongelmia ositusten ratkaisuissa on ollut ennen lakimuutosta?
3. Miten uusi lakimuutos vastaa esiin nousseisiin ongelmiin?

Tutkimuskysymykset auttavat rajaamaan aihetta. Ositus on kuitenkin aiheena laaja, ja haluankin lähinnä tutkia sitä, miten uusi lakimuutos muuttaa vaikutuksia, mikäli ositus jätetään tekemättä. Tutkimuksen tavoitteena on myös selvittää, tuleeko lakimuutos vastaamaan aiempiin ongelmiin osituksissa.

Opinnäytetyössä tullaan myös sivuamaan muita perhe- ja perintöoikeuden aiheita, kuten perinnönjakoa ja perunkirjoitusta, sillä ne liittyvät oleellisesti aiheeseen.

1.3 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusmetodit

Opinnäytetyössä käytetään tutkimusmetodina oikeusdogmaattista tutkimusta eli lainopillista tutkimusta. Oikeusdogmaattisella tutkimuksella tarkoitetaan oikeudellisen tulkinnan sekä systematisoinnin taidon käyttämistä tutkimuksessa (Tieteen termipankki, 2025). Lainopillisessa tutkimuksessa siis tutkitaan oikeudellisia tekstejä (Hirvonen, 2011, s. 36).

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä käytetään systemaattista tulkintaa, jossa lakitekstin tulkinnassa otetaan huomioon mm. oikeusnormit, sillä ne ovat tärkeä osa lainopillista tutkimusta (Hirvonen, 2011, s. 39).

Tutkimuksessa käytetään myös empiiriseen tutkimusmenetelmään kuuluvaa laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Ideana kvalitatiivisessa tutkimuksessa on se, että tutkittavaa asiaa tarkastellaan käyttämällä mahdollisimman montaa tiedonlähdettä hyödyntäen (Vilkka, 2021). Tarkoituksena on käyttää tutkimuksen tukena empiirisiä aineistoja, kuten kirjallisuutta ja lakeja (Juhila, 2021).

1.4 Aiemmat tutkimukset

Osituksista on tehty aikaisemminkin eri tutkimuksia. Niemitalon tutkimus Kiinteistönvälitys ja osituksen merkitys myyntitoimeksiantoasopimuksessa (2019) tutki sitä, millainen myyntisopimuksen tulisi olla silloin, kun myyjänä toimii aviopari tai kuolinpesä (Niemitalo, 2019). Tutkimuksen keskipisteenä keskityttiin siihen kohtaan myyntoimeksiantosopimusta, jossa kysyttiin, onko ositus tehty avioeron jälkeen vai edesmenneen puolison ja lesken välillä (Niemitalo, 2019).

Mässeli tutki työssään ositusta pesänjakajan näkökulmasta (2011). Tutkimuksessaan hän keskittyi kuvaamaan aviovarallisuusjärjestelmää sekä ositusta osana tätä järjestelmää. Tutkimuksessa käytiin läpi aviovarallisuusjärjestelmän toimivuutta ja sitä, miksi ositus tehdään pesänjakajan johdolla eikä puolisoiden välillä (Mässeli, 2011).

Juuti on tehnyt tutkimuksen erehdyttämistoimista osituksessa (2021). Tutkimuksessa keskityttiin tarkastelemaan, millaisia puolison erehdyttämiseen liittyviä toimia osituksen yhteydessä tuli ilmi. Juuti kävi läpi tutkimuksessaan myös, millaisia rikosoikeudellisia sekä siviilioikeudellisia suojakeinoja puolisot voivat käyttää turvatakseen oikeudenmukaisen osituksen. Tutkimuksen keskiössä oli myös se, millaisia rikosoikeudellisia seuraamuksia erehdyttämistoimilla oli (Juuti, 2021).

1.5 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus koostuu johdannosta, jossa käydään läpi tutkimuksen aihe ja sen taustat sekä tavoitteet, tutkimusmenetelmät ja tutkimusongelmat. Luku 2 aloitetaan teorian läpikäymisellä, jossa esitellään vähän laajemmin osituksen tarkoitusta. Luvussa 3 käsitellään osituksia korkeimman oikeuden ennakkotapausten kautta. Viimeisessä teorialuvussa käydään läpi ositukseen kohdistuvaa muutosta, eli avio-oikeuden vanhentumista.

Opinnäytetyön teorialukujen sisällöt perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön, lain esitöihin sekä perhe- ja perintöoikeuteen liittyvään kirjallisuuteen sekä hallituksen esitykseen lain muutoksesta ja korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiin. Käytän myös tilastokeskuksen tilastoja arvioimaan avioerojen määrää, koska se liittyy olennaisesti ositusten määrään.

Viimeisessä luvussa 5 käsitellään tutkimuksen johtopäätöksiä sekä tuloksia. Luvussa arvioidaan tutkimuksen eettisyyttä sekä luotettavuutta ja pätevyyttä. Viimeisessä luvussa esitellään myös jatkotutkimusehdotuksia aiheeseen liittyen. Pohditaan myös tutkimuksen tuloksia kokonaisuudessaan.

1.6 Tekoälyn käyttö opinnäytetyössä

Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt kielentarkistuksessa ChatGPT:tä. Lisäksi olen osittain muokannut tekoälyn avulla tiettyjä lauseita, jotta kieli olisi selkeämpää ja paremmin ymmärrettävissä. Mitään tässä opinnäytetyössä olevia tekstejä ei ole suoraan kopioitu käyttämällä tekoälyä. Olen myös huolehtinut siitä, etteivät lauseet muuta liikaa muotoaan eikä niiden alkuperäinen tarkoitus ei muutu.

2 OSITUS

Tässä luvussa käydään tarkemmin läpi ositusta ja sen tarkoitusta. Alaluvuissa käydään läpi erityyppiset ositukset sekä niihin liittyviä asioita. Osituksia ovat avioero-ositus, omaisuuden erottelu sekä jäämistöositus (Kangas, 2023).

Ositus voidaan tehdä ainoastaan, jos sille on ositusperuste (Lohi, 2023). Ositusperusteita on neljä: puolison kuolema, avioliiton kumoamisen vireille tuleminen, avioeron vireille tuleminen sekä asumusero (Lohi, 2023). Osituksen yhteydessä voidaan myös tehdä puolisoiden yhteisen omaisuuden jako. (Kangas, 2023)

Ositus toimitetaan sopimus- tai toimitusosituksena, siinä järjestyksessä kuin perinnönjaosta on säädetty, sekä noudattamalla avioliittolain 2 lukua (AL 234/1929, 98 §). Tavanomaisempi näistä on sopimusositus, jossa osapuolet voivat toimittaa osituksen haluamallaan tavalla (Lohi, 2023). Tärkeintä siinä on kuitenkin sopimukselle laissa osoitettu muotovaatimus. (Perintökaari 40/1965, 23 luku 9 § mom. 1)

Sopimusosituksen muotovaatimuksella tarkoitetaan sitä, että osituksesta on laadittava osituskirja. Molempien osapuolten täytyy allekirjoittaa osituskirja ja kahden esteettömän henkilön on todistettava se oikeaksi. Näiden vaatimusten noudattamatta jättäminen johtaisi siis siihen, että sopimusositus olisi pätemätön. Sopimusositus perustuu siis siihen, että puolisot saavat ositukselle ominaiset oikeusvaikutukset noudattamalla näitä perintökaaressa asetettuja muotovaatimuksia. (Lohi, 2023 s. 842-844.)

Sopimusosituksessa perintökaaren muotovaatimuksesta huolimatta osituksen osapuolet voivat sopia sisällöstä vapaasti. Toinen puolisoista voi halutessaan esimerkiksi luopua tasingosta tai antaa tasinkoa toiselle osituksen osapuolelle (Lohi, 2023, s. 852). Tasingolla tarkoitetaan tässä yhteydessä suoritusta, jonka enemmän omistava puoliso tekee, jotta

osituksessa puolisoiden netto-omaisuus menisi tasan (Tieteen termipankki, 2026).

2.1 Avioero-ositus ja omaisuuden jako

Omaisuuden jaosta puhutaan silloin, kun aviopuolisot ovat eronneet ja osituksen yhteydessä tehdään puolisoiden yhteisen omaisuuden jako, eli omaisuus jaetaan puolisoiden kesken (Kangas, 2023). Osituksen tarkoituksena on purkaa puolisoiden aviovarallisuussuhde (Kangas, 2023). Tilanteessa, jossa kummallakaan puolisolla ei ole avio-oikeutta toisen omaisuuteen, tehdään pelkästään omaisuuden erottelu. (AL 234/1929, 85 §.)

Avioero-ositus toimitetaan silloin, kun avioliitossa olleiden puolisoiden avioeroa koskeva asia on tullut vireille käräjäoikeuteen (AL 234/1929, 85 §). Avioero tulee vireille hakemuksella, jonka puolisot voivat jättää yhdessä tai toinen puolisoista voi tehdä yksin (AL 234/1929, 28 §). Jos vain toinen puolisoista on tehnyt hakemuksen, hakemus on annettava tiedoksi toiselle puolisolle ja hänelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi (AL 234/1929, 28 § 2 mom.). Yksin jätetty hakemus tulee vireille silloin, kun se on annettu tiedoksi toiselle puolisolle (AL 234/1929, 26 §). Osituksen toimittamisen jälkeen kummallakaan puolisolla ei ole enää avio-oikeuteen perustuvia vaatimuksia (Lohi, 2023).

2.2 Omaisuuden erottelu

Tilanteessa, jossa puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, tehdään usein omaisuuden erottelu (AL 234/1929, 85 §). Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi avoliitot. Avoliitto on määritelty lakisääteiseksi avoliitoksi silloin, kun puolisot ovat asuneet yhdessä viisi vuotta, tai jos heillä on yhteinen lapsi (Kangas, 2023, s. 520). Avopuolisoiden omaisuuden erotteluun sovelletaan omaa lakia, avoliittolakia (Avoliittolaki 26/2011).

Omaisuuden erottelu voidaan toimittaa vain silloin, kun on olemassa erotteluperuste. Tämä tarkoittaa esimerkiksi toisen puolison kuolemaa, avioeroa tai asumuseroa. Eli tietyissä tapauksissa myös avioeron jälkeen tehdään omaisuuden erottelu, esimerkiksi tilanteessa, jossa puolisoilla ei ole lainkaan avio-oikeutta toistensa omaisuuteen johtuen kaiken poissulkevasta avioehdosta. (Aarnio & Kangas, 2010, s. 210-211.)

Omaisuuden erottelu tapahtuu silloin, kun toinen avopuolisoista tai kuolleen avopuolison perillinen sitä vaatii (AvoL 26/2011, 4 §). Omaisuuden erottelusta voidaan sopia laatimalla erottelukirja, joka tehdään perintökaaren 23 luvun 9 §:n mukaisesti (AvoL 26/2011, 7 §). Tällä tarkoitetaan sitä, että on laadittava jakokirja, jonka osakkaiden tulee allekirjoittaa, sekä kahden esteettömän henkilön on todistettava jakokirja aidoksi (PK 40/1965, 23 luku 9 §). Omaisuuden erottelun voi tehdä myös pesänjakaja, jos toinen puolisoista tai kuolleen puolison perillinen tekee hakemuksen käräjäoikeuteen, ja käräjäoikeus määrää pesänjakajan (AvoL 26/2011, 7 §).

2.3 Jäämistöositus

Toisin kuin avioero-osituksessa, jäämistöosituksessa osapuolina on eloonjäänyt puoliso sekä kuolleen puolison oikeudenomistajat eli perilliset tai testamentinsaajat. Joissakin tapauksissa osituksen toisena osapuolena voivat myös olla sekä testamentinsaajat että perilliset. Molemmilla osituksen osapuolilla on itsenäinen ja muista riippumaton oikeus vaatia ositusta. (Kangas, 2023, s. 449-450.)

Jos osituksen aikana joku kuolleen puolison pesän osakkaista kuolee, kuolleen osakkaan oikeudenomistajat käyttävät hänelle kuulunutta puhevaltaa ositukseen liittyen. Kun molemmat puolisot ovat kuolleet, ja jos ositus on toimittamatta, osituksen osapuolia ovat tällöin puolisoiden kuolinpesän osakkaat. (Kangas, 2023, s. 450.)

Osakkaalla on ositusperusteen syntymisen jälkeen oikeus vaatia osituksen toimittamista. Lohen (2023) mukaan tehokkain ja järkevin tapa toimittaa jäämistöositus on toimitusosituksen tekeminen. Toimitusosituksessa puoliso tai perillistaho tekee hakemuksen käräjäoikeudelle pesänjakajan määräämisestä, ja käräjäoikeus määrää pesänjakajan. Lohi (2023) perustelee tätä sillä, että sopimusosituksen osalta samankaltainen ositusvaade puuttuu, koska ketään ei voida pakottaa sopimaan osituksesta. (Lohi, 2023, s. 48.)

Jäämistöositusta ei ole kuitenkaan pakko tehdä. Kuolinpesän osakkaat voivat päättää yhteishallinnosta. Usein myös kuolinpesä jää jakamatta, koska leski käyttää oikeuttaan pitää kuolinpesä jakamattomana. (PK 40/1965, 1 a §.) Yhteishallinto alkaa perittävän kuolemasta ja jatkuu perinnönjakoon asti (Kangas, 2023, s. 585).

Lesken oikeutta pitää kuolinpesä jakamattomana rajoittaa kuitenkin rintaperillisten oikeus vaatia jäämistöositusta. Jos jakovaadetta ei esitetä, leski saa halutessaan pitää kuolinpesän jakamattomana hallinnassaan. (Kangas, 2023, s. 605.)

3 KORKEIMMAN OIKEUDEN ENNAKKOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käydään läpi korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä ositustapauksissa. Kappaleessa perehdytään siihen, miten korkein oikeus on päätynyt ratkaisuihin. Tarkoituksena on nostaa esiin niitä ongelmia, joita osituksissa on yleensä ilmennyt, ja miten korkein oikeus on päätynyt ratkaisemaan ne. Käydään myös läpi alempien oikeuksien päätökset, koska ne ovat myös oleellinen osa oikeustapausten ratkaisuja.

Oikeustapaukset ovat valittu sillä perusteella, että niissä ilmenee ongelmia, joita uusi lakimuutos pyrkii ehkäisemään. Näiden oikeustapausten pohjalta voidaan todeta, että osituksissa on ollut ongelmia, ja ne liittyvät vahvasti siihen, että ositusprosessi on kestänyt pitkään tai sitä on pitkitetty puolisoiden toimesta.

3.1 KKO:2001:56

Tässä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessä aviopuolisot olivat eronneet vuonna 1977. Toinen puolisoista A, haki vuonna 1998 vireille tulleella hakemuksella pesänjakajan määräämistä, jotta ositus voitaisiin toimittaa. Puoliso B vastusti tätä hakemusta, koska ositus oli jo aiemmin tehty, ja hänen mukaansa A oli passiivisella käyttäytymisellään menettänyt oikeuden vaatia ositusta. (KKO:2001:56.)

Korkeimman oikeuden kysymyksinä oli ratkaista, oliko ositus toimitettu aiemmin lopullisesti ja oliko A menettänyt ositusvaateensa passiivisuuden perusteella. Päätettävänä oli myös se, määrätäänkö pesänjakaja toimittamaan ositus, kuten A oli halunnut. (KKO:2001:56.)

Asiaa käsiteltiin ensin alemmissa oikeuksissa. B oli perustellut pesänjakajan määräämisen vastustamista sillä, että ositus oli jo toimitettu suullisesti ja tullut lainvoimaiseksi. Hän oli myös sitä mieltä, että A oli passiivisuudellaan osoittanut, ettei hänellä ole enää vaatimuksia osituksen

suhteen. Helsingin käräjäoikeus määräsi asianajajan suorittamaan A:n ja B:n välisen osituksen. Käräjäoikeus perusteli päätöstä sillä, että A oli kiistänyt suullisen ositussopimuksen olemassaolon ja B:llä ei ollut riittävää näyttöä sopimuksen olemassaolosta. B oli myös vedonnut ajan kulumiseen, johon käräjäoikeus perusteli, että ositusvaade ei vanhene. (KKO:2001:56.)

B valitti käräjäoikeuden päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. B oli saanut hänen isänsä kuoleman jälkeen perintönä kaksi asunto-osaketta vuonna 1996. Tämä perintö oli osa jakamatonta kuolinpesää, joka syntyi, kun B:n äiti kuoli vuonna 1971 ja B:n isä päätti pitää pesän jakamattomana. Osakkeita ei ollut aiemmin huomioitu osana A:n ja B:n ositusta. (KKO:2001:56.)

A ja B olivat sopineet irtaimiston osituksesta asumuseron yhteydessä jo vuonna 1976 ja vuonna 1975. Hovioikeus katsoi, että ositusta ei ollut toimitettu B:n perintönä saamien osakkeiden osalta. Pääkäsittelyssä A kertoi, että hän oli alusta lähtien ollut tietoinen avio-oikeuden merkityksestä sekä siitä, että hänellä oli myös oikeus vaatia B:n osuutta hänen äitinsä jakamattomaan kuolinpesään. (KKO:2001:56.)

Helsingin hovioikeus tuli siihen päätökseen, että A:n hakemus pesänjakajan määräämiseksi hylättiin, koska A oli tehnyt hakemuksen vasta yli 20 vuotta ositusperusteen syntymisestä. Hovioikeus katsoi, että A:lla ei ollut enää oikeutta vaatia ositusta, vaikka ositusvaade ei voikaan vanhentua. A:n katsottiin kuitenkin menettäneen oikeutensa vaatia ositusta passiivisen käytöksen vuoksi sekä siksi, että hänen perusteluitansa ositukselle ei pidetty riittävinä. (KKO:2001:56.)

A valitti tuomiosta korkeimpaan oikeuteen. Korkeimman oikeuden mukaan pääperiaatteena puolisoiden välisiä taloudellisia asioita ei ratkaista tuomioistuimessa, vaan osituksessa. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, jos kyseessä selkeästi se, että avioeron hakijalla ei ole enää ositusvaadetta tai toimii muutoin väärinkäyttötarkoituksessa osituksessa. (KKO:2001:56.)

Korkein oikeus totesi, että A ei ollut toiminut ilmeisessä oikeuden väärinkäyttötarkoituksessa. Kysymys A:n ositusvaateen vanhentumisesta sekä osituksen lopullisesta toimittamisesta jäi pesänjakajan ratkaistavaksi. Korkein oikeus päätti kumota hovioikeuden tuomion ja asia jätettiin käräjäoikeuden päätöksen lopputulokseen. Lopputulemana pesänjakaja määrättiin toimittamaan ositus A:n ja B:n välillä. (KKO:2001:56.)

3.2 KKO:2008:22

Tapauksessa sopimusosituskirjan mukaan puolisot olivat toimittaneet osituksen ja sitoutuneet siihen, etteivät he moiti ositusta (KKO:2008:22). Tässä tapauksessa sopimusosituskirjalla tarkoitetaan puolisoiden välistä ositusta, jolloin puolisot tekevät osituksen itse tai asiamiehiä apuna käyttäen (Aarnio & Kangas, 2010, s. 165). Toinen puolisoista kuitenkin vaati, että osituksen toimittamiseen määrätään pesänjakaja. Perusteluna pesänjakajan määräämiselle hän esitti sen, että hän ei ollutkaan allekirjoittanut sopimusta, eikä ositusta ollut sen vuoksi toimitettu (KKO:2008:22).

A vaati hakemuksessaan, että pesänjakajaksi määrätään hänen ehdottamansa asianajaja. Puolisot A ja B oli tuomittu avioeroon vuonna 2002. Ositus oli jäänyt toimittamatta, eivätkä he olleet päässeet sopuun osituksen toimittamisesta. A ei ollut koskaan allekirjoittanut ositussopimusta. Ensimmäisen kerran A oli nähnyt jäljennöksen ositussopimuksesta vuonna 2005, jolloin hän vaati osituksen toimittamista. (KKO:2008:22.)

B vastusti pesänjakajan määräämistä. Molemmat osapuolet olivat allekirjoittaneet ositussopimuksen, vaikkakin eri aikoina. Ositusta ei ollut moitittu määräajassa, joten näin ollen ositus oli saanut lainvoiman. (KKO:2008:22.)

Käräjäoikeus kuuli molempia asianosaisia sekä ositussopimuksen todistaneita henkilöitä. Käräjäoikeus myös vertasi A:n ositussopimuksessa

ollutta allekirjoitusta muihin A:n ja B:n esittämiin asiakirjoihin. Ositussopimus oli tehty niin, että B oli laatinut sen ja hankkinut sopimukseen allekirjoitukset siten, etteivät todistajat voineet todistaa A:n allekirjoittaneen sopimusta. (KKO:2008:22.)

Käräjäoikeus katsoi, että puolisot olivat sopineet joulukuussa 2002 ositussopimuksen mukaisesta osituksesta. B kertoi, että sekä A että B itse olivat molemmat allekirjoittaneet sopimuksen, ja A oli myös saanut tästä itselleen sopimuskappaleen. Käräjäoikeus katsoi, että A ei ollut laillisessa ajassa moittinut ositussopimusta, jolloin ositussopimus jäi voimaan. Näin ollen puolisoiden välillä ei ollut tarvetta toimittaa enää ositusta tai määrätä pesänjakajaa. Käräjäoikeus hylkäsi näillä perusteilla hakemuksen pesänjakajasta. (KKO:2008:22.)

A valitti käräjäoikeuden päätöksestä hovioikeuteen. A:n mukaan käräjäoikeuden ei olisi pitänyt tutkia ositussopimuksen allekirjoituksia tai sitä, oliko A:lla ositusvaade. Hovioikeus totesi, että asiassa tulee ensinnäkin selvittää, onko ositus A:n ja B:n välillä toimitettu. (KKO:2008:22.)

Laissa ei ole määritelty tuomioistuimen toimivallan laajuutta haettaessa pesänjakajan määräämistä. Pesänjakajalle kuuluvia tehtäviä ei ole erikseen laissa määritelty. Tässä tapauksessa kyse oli nimenomaan siitä, oliko ositusta tehty lainkaan. (KKO:2008:22.)

A oli väittänyt, että hän ei ollut allekirjoittanut ositussopimusta, eikä ollut edes nähnyt kyseistä sopimusta. Epäselväksi siis jäi se, oliko A:lla oikeus vaatia ositusta. Hovioikeus katsoi, ettei voitu katsoa, A:n toimineen väärinkäyttötarkoituksessa hakiessaan pesänjakajaa. Hovioikeus tuli siihen lopputulemaan, että asiaan oli määrättävä pesänjakaja. Päätöksenä asialle hovioikeus määräsi asianajajan pesänjakajaksi toimittamaan osituksen A:n ja B:n välillä. (KKO:2008:22.)

B valitti asiasta korkeimpaan oikeuteen. Hän vaati, että hovioikeuden päätös kumottaisiin ja asia jätettäisiin käräjäoikeuden päätöksen varaan. Korkein oikeus rajasi, että tässä kysymyksenä oli, oliko tässä tilanteessa edellytyksiä määrätä pesänjakajaa. (KKO:2008:22.)

B vetosi sopimusosituskirjaan, jonka mukaan ositus puolisoiden välillä oli jo toimitettu. Korkein oikeus ei pitänyt osituskirjaa pätemättömänä, ja lähtökohtaisesti sopimus sitoi molempia puolisoita. Jos sopimus todetaan oikeudenkäynnissä tehottomaksi, ositus voidaan toimittaa uudelleen. Korkein oikeus totesi, että ositusta ei voida tehdä uudelleen niin, että sopimuksen tehottomuutta tutkittaisiin pesänjakajan määräämistä koskevan hakemusasian yhteydessä. Päätöslauselmana korkein oikeus kumosi hovioikeuden päätöksen ja jätti aisan käräjäoikeuden päätöksen varaan. Asiaan ei siis määrätty pesänjakajaa. (KKO:2008:22.)

3.3 KKO:2017:87

Tässä korkeimman oikeuden ennakkotapauksessa puolisot A ja B oli tuomittu avioeroon. Heille oli määrätty pesänjakaja toimittamaan ositus. Ositustoimitus pitkittyi, jonka aikana toinen puolisoista, A kuoli. Tapauksessa oli kysymys siitä, oliko B:llä oikeus kieltäytyä luovuttamasta omaisuuttaan tasinkona A:n perillisille. (KKO:2017:87.)

Asiaa käsiteltiin ensin alemmissa oikeuksissa. Käräjäoikeudessa A:n perilliset vaativat, että ositus kumottaisiin ja vahvistettaisiin. Tällöin B:lla ei olisi oikeutta kieltäytyä luovuttamasta A:n perillisille omaisuuttaan tasinkona. Perilliset vaativat myös B:tä maksamaan kuolinpesälle osituslaskeman osoittamat 109 087,83 euroa. Toissijaisesti A:n perilliset vaativat, että ositus tulisi toimittaa pesänjakajan toimesta. Heidän mukaansa B:llä ei ollut oikeutta tasinkoetuuteen. B vastasi kanteeseen ja katsoi, että hän oli oikeutettu kieltäytymään luovuttamasta tasinkoa kuolleen puolison perillisille avioliittolain 103 §:n 2 momentin mukaisesti. (KKO:2017:87.)

Käräjäoikeus totesi, ettei avioliittolain 103 §:n 2 momentista voitu päätellä, koskeeko säännös myös eronnutta puolisoa. Säännöksen esityö kuitenkin puolsi sitä, että se koskisi myös sellaista tilannetta, jossa puolisot olivat eronneet. Säännöksessä oli myös sellainen epäkohta soveltamisen kannalta, että se saattoi johtaa siihen, että varakkaamman puolison olisi edullista pitkittää ositusta entisen puolison kuolemasta aiheutuvan varallisuusetuuden takia. (KKO:2017:87.)

Käräjäoikeus katsoi, että tällä ei ollut niin suurta painoarvoa, että sen perusteella voitaisiin syrjäyttää puolison oikeus vedota häntä suojelevaan säännökseen. Tämän vuoksi käräjäoikeus katsoi, että B ei ollut velvollinen suorittamaan tasinkoa A:n perillisille. Näin ollen käräjäoikeus hylkäsi A:n perillisten kanteen. (KKO:2017:87.)

Asia eteni hovioikeuteen. Hovioikeus oli käräjäoikeuden kanssa samaa mieltä päätöksen perusteluista. Lisäksi hovioikeus lausui, että hallituksen esityksestä kävi ilmi lainsäätäjän alkuperäinen tarkoitus. Alkuperäisen tarkoituksen mukaan eloonjäänyt puoliso saa suojan myös siinä tilanteessa, kun puolisot ovat tuomittu avioeroon ennen toisen puolison kuolemaa. Tämän lainsäätäjän sekä tasinkoprivilegisäännöksen tarkoitus ei ollut asettaa eronnutta puolisoa heikompaan asemaan kuin avioliiton voimassaolon aikana leskeksi jäänyttä puolisoa. Näillä perusteilla hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden päätöstä. (KKO:2017:87.)

Perillisille myönnettiin valituslupa. A:n perilliset vaativat, että hovioikeuden tuomio sekä puolisoiden välinen ositus kumottaisiin ja vahvistettaisiin, ettei B:llä ollut oikeutta kieltäytyä luovuttamasta tasinkoa puolisoiden välisessä osituksessa. Ensisijaisesti perilliset vaativat, että B määrättäisiin maksamaan kuolinpesälle tasinkoa. Toissijaisesti A:n perilliset vaativat, että asia palautettaisiin pesänjakajan käsiteltäväksi, ja että pesänjakaja toimittaisi osituksen. (KKO:2017:87.)

Oikeudenkäynnin aikana B kuoli vuonna 2017. B:n kuolinpesän osakkaat tulivat hänen sijaansa. He vaativat, että valitus hylättäisiin ja hovioikeuden tuomio jäisi voimaan. Välitoimena tässä tapauksessa korkein oikeus

järjesti A:n perillisille tilaisuuden, jossa he voisivat lausua mielipiteensä siitä, mikä merkitys B:n kuolemalla oli asiaan. Perilliset antoivat lausuman. (KKO:2017:87.)

Puolisot oli tuomittu avioeroon vuonna 2011. Heille oli silloin määrätty pesänjakaja toimittamaan ositus heidän välillään. Ositustoimituksen pitkittyessä A oli kuollut vuonna 2012. Hänen sijaansa tulivat hänen perillisensä, tässä tapauksessa hänen lapsensa. (KKO:2017:87.)

B oli A:n kuoleman jälkeen ilmoittanut käyttävänsä osituksessa tasinkoetuuttaan. Hän siis kieltäytyi luovuttamasta omaisuuttaan tasinkona A:n perillisille. Pesänjakaja oli hyväksynyt tämän ilmoituksen, ja hän toimitti osituksen niin, ettei B ollut velvollinen maksamaan tasinkoa A:n perillisille. Pesänjakaja allekirjoitti osituskirjan vuonna 2014. (KKO:2017:87.)

Korkein oikeus pyrki ensin vastaamaan siihen kysymykseen, oliko B:llä oikeutta kieltäytyä luovuttamasta tasinkoa A:n perillisille. Vastauksen tähän kysymykseen ollessa myöntävä olisi vielä ratkaistava, oliko B:n ilmoitus kieltäytymisestä vielä voimassa hänen perillistensä hyväksi. (KKO:2017:87.)

Korkein oikeus totesi, ettei säännöksen sanamuodosta voinut päätellä soveltuuko se myös siihen tilanteeseen, jossa toinen puolisoista kuolee sen jälkeen, kun avioliitto on päättynyt avioeroon. ’Puoliso’ ilmaisua käytetään sekä aviopuolisoista että myös entisistä aviopuolisoista. Tämän vuoksi kysymykseen ei voitu saada vastausta pelkästään siten, että säännöksessä oli käytetty ilmaisua ’eloonjäänyt puoliso.’ Korkein oikeus totesi, että säännöksessä oli myös muita tulkinnanvaraisia kohtia. (KKO:2017:87.)

Korkein oikeus totesi, että lain tarkoitus oli suojella myös eloonjääneen puolison tasinkoetuutta. Lain esitöiden mukaan tarkoituksena oli myös suojata eronneen puolison tasinkoetuutta silloin, kun ositusta ei ollut

toimitettu loppuun ennen toisen puolison kuolemaa. Korkein oikeus katsoi, että lain esitöillä oli asiassa suuri merkitys, sillä niissä oli otettu kantaa selkeästi siihen, miten tulkinnanvaraista säännöstä tulisi soveltaa tällaisissa tilanteissa. (KKO:2017:87.)

Korkein oikeus totesi, että ositusmenettelyn aikana tapahtuva kuolema voi vaikuttaa osituksen lopputulokseen. Osituksen aikana tapahtuva toisen puolison kuolema saattaa aiheuttaa epävarmuutta osituksessa. Osituksen viivyttäminen voisi toisen puolison näkökulmasta vaikuttaa hyödyllisemmältä. Tässä tapauksessa korkein oikeus katsoi, ettei epäkohtia ollut tarpeeksi, jotta niitä voitaisiin tulkita säännöksen tarkoituksen vastaisesti. Tämän laintulkinnan perusteella korkein oikeus katsoi, että B:llä oli ollut oikeus kieltäytyä luovuttamasta tasinkoa. (KKO:2017:87.)

Tapauksessa arvioitiin vielä B:n kuoleman merkitystä asiassa. B:n perilliset katsoivat, ettei kuolemalla ollut merkitystä, sillä ositus oli heidän mukaansa toimitettu jo ennen kuolemaa. A:n perilliset olivat tästä eri mieltä. Heidän mukaansa B:n kuoleman johdosta hänen ilmoituksensa tasinkoetuoikeuden käyttämisestä oli rauennut. He halusivat, että ositus toimitettaisiin niin, että omaisuus jaetaan kummallekin kuolinpesälle. (KKO:2017:87.)

Korkein oikeus katsoi, että avioliittolain kohdassa 103 §:n 2 momentissa tarkoitettu tasinkoetuus koskisi vain eloonjäänyttä puolisoa. Näin ollen säännös ei koskisi hänen perillisiään tilanteessa, jossa ositusta ei olisi toimitettu lesken elinaikana. Korkein oikeus viittasi myös toiseen oikeustapaukseen, jossa oli myös todettu, että oikeus tasinkoetuuteen raukeaa, kun eloonjäänyt puoliso kuolee kesken osituksen. (KKO:2017:87.)

Näillä perusteilla korkein oikeus totesi, että tapauksessa oli ratkaisevana tekijänä se, saatettiinko ositus loppuun eloonjääneen puolison elinaikana. Tätä tulkintaa korkein oikeus piti pätevänä myös siksi, että osituksen lopputulos määräytyy niiden seikkojen perusteella, jotka ovat

voimassa silloin kun ositus toimitetaan. Korkein oikeus katsoi, että osituksen lopputuloksen muuttamiselle ei olisi perusteita eloonjääneen puolison kuolemalla. (KKO:2017:87.)

Korkein oikeus katsoi, että tässä tapauksessa ositus oli jo toimitettu ennen B:n kuolemaa. Ositusta ei kumottu, tai palautettu uudelleen toimitettavaksi. B:n ilmoitus omaisuuden luovuttamisen kieltäytymisestä oli voimassa myös B:n perillisten hyväksi. Lopputulemana korkein oikeus ei muuttanut hovioikeuden lopputulosta. (KKO:2017:87.)

4 LAKIMUUTOS AVIO-OIKEUDEN VANHENTUMISESTA

Luvussa käsitellään uutta lakimuutosta koskien avio-oikeuden vanhentumista. Käydään perusteellisesti läpi lakimuutokseen johtaneet asiat, sekä taustalla vaikuttavat tekijät.

Hallitus ehdotti lakimuutosta avioliittolakiin, perintökaareen sekä Digi- ja väestöviraston henkilörekisteristä annettuun lakiin. Tavoitteena lakimuutokselle oli se, että se selkeyttäisi osituksen toimittamatta jättämisestä johtuvia hankalia perintöoikeudellisia tilanteita. Muutoksilla säädettäisiin avio-oikeuden vanhentumisesta. Avio-oikeus päättyisi 10 vuoden jälkeen siitä, kun avioero on tullut vireille. Perintökaareen tehtävät muutokset vaikuttaisivat siten, että entinen puoliso ei olisi enää kuolinpesän osakas siinä tapauksessa, jossa avio-oikeus on vanhentunut. Digi ja väestöviraston henkilörekistereistä annettuun lakiin tehtävät muutokset vaikuttaisivat uuteen avio-oikeusasioiden rekisteriin. (HE 51/2025.)

Lakimuutosten on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2026. Lakimuutosta avioliittolain ja perintökaaren osalta on rajattu niin, että muutokset eivät koske puolison kuoleman johdosta purkautuneita avioliittoja. Lakimuutoksilla on tarkoitus kannustaa puolisoita toimittamaan ositus ajoissa. Tämä selkeyttää esimerkiksi pesänselvittäjän tai kuolinpesän osakkaiden työtä, jos vainajan avioerosta tai avioliiton kumoamisesta on kulunut yli 10 vuotta, heidän ei tarvitse etsiä osituskirjaa. (Oikeusministeriö, 2025.)

4.1 Lakimuutoksen taustat ja syyt

Avioliittolaissa on aiemmin säädetty vain siitä, milloin puolisoilla on oikeus vaatia omaisuuden osittamista eli milloin ositusvaade alkaa (HE 51/2025). Ositusvaateen vanhentumiseen ei voida soveltaa lakia velan vanhentumisesta, koska ositusvaateessa kyseessä ei ole puolisoiden vä-

lille syntynyt velkasuhde (VanhL, 728/2003). Lakimuutoksen suurimpana taustatekijänä oli hallituksen ajatus siitä, että lakimuutoksilla saataisiin helpotettua osituksen toimittamista. Toinen vaikuttava tekijä oli se, että lakimuutos vaikuttaisi myös kuolinpesän selvittämiseen. Lakimuutoksen jälkeen tietoa osituskirjasta ei tarvitsisi etsiä, jos avioerosta tai avioliiton kumoamisesta on kulunut yli 10 vuotta. (Oikeusministeriö, 2025.)

Toimittamatta jättämistä osituksista on huomattu koituneen ongelmia, etenkin niissä tilanteissa, joissa ositus jätetään tekemättä useiden vuosien ajan avioeron jälkeen. Tällaisissa tilanteissa tulee ongelmia erityisesti silloin, kun avioeron jälkeen solmitaan uusi avioliitto ja omistussuhteet sekoittuvat tai omaisuutta saattaa kadota. (Valtioneuvosto, 2025.)

Tilanteet, joissa ositus on jätetty toimittamatta ja toinen puolisoista kuolee ennen osituksen toimittamista käyvät myös hankaliksi. Entinen puoliso on silloin myös kuolinpesän osakas, ellei häntä ole poissuljettu avioehdolla. Tämä hankaloittaa kuolinpesän asioiden selvittämistä, kuten jo aiemmin tässä tutkimuksessa on todettu oikeustapausten perusteella. (HE 51/2025.)

Vuonna 2023 pesänjakajamääräyksiä haettiin käräjäoikeuksilta vuositilastojen mukaan 329 (Tuomioistuinlaitos, 2023). Tilastokeskuksen mukaan avioeroon päätyi 11 475 avioliittoa (Tilastokeskus, 2023). Tästä tiedosta voidaan päätellä, että todennäköisesti suurin osa osituksista toimitetaan puolisoiden kesken sopimusosituksina, ilman tuomioistuimen määräämää pesänjakajaa. Sama ilmiö toistuu myös seuraavan vuoden tilastoissa, kun käräjäoikeuksilta haettuja pesänjakajamääräyksiä oli haettu 350 ja eroon päättyneitä avioliittoja oli ollut 11 869 vuonna 2024 (Tuomioistuinlaitos, 2024; Tilastokeskus, 2025).

Suomessa ei ole aikaisemmin tutkittu sitä, kuinka usein puolisot jättävät osituksen toimittamatta avioeron jälkeen. Ruotsissa vuonna 2011 teh-

dyn tutkimuksen mukaan noin 18 prosenttia puolisoista jättävät avioeron jälkeen osituksen toimittamatta. Syynä näissä tapauksissa oli usein molempien puolisoiden varattomuus. On kuitenkin arvioitu, että Suomessa tilanne on todennäköisesti hyvin samanlainen kuin Ruotsissakin. (Aarnio ja muut, 2024, s. 31.)

Useissa oikeuskirjallisuuden lähteissä tulee myös ilmi se, että avioliittolakia on tulkittu siten, ettei oikeus vaatia ositusta lähtökohtaisesti vanhene. Esimerkiksi Välimäen kirjassa Pesänjakaja (2021), pohditaan sitä, milloin ositusvaade vanhenee. Kirjassaan Välimäki mainitsee muun muassa passiivisuuden takia ositusvaateen menettämisen. Tämä passiivisuuden johdosta ositusvaateen menettäminen tuli myös ilmi aiemmin tässä tutkimuksessa läpikäydyssä oikeustapauksessa KKO:2001:56, jossa pohdittiin myös voiko passiivisuuden vuoksi menettää ositusvaateen. Kirjassa pohdittiin myös sitä, miten passiivisuus syntyy ja mitä edellytyksiä sillä on. Todettiin, että vaikka passiivisuuden edellytyksenä onkin pitkän ajan kuluminen, siihen täytyy kuitenkin myös liittyä muitakin tekijöitä. Muina vaikuttavina tekijöinä kirjassa esitettiin passiivisuudelle esitettävät perusteet sekä hankalissa tilanteissa myös tapauksen kokonaisharkinta ja vaikutukset molempien puolisoiden asemiin. Ositusvaateen vanhenemista on siis pohdittu jo aiemminkin ja etsitty vanhentumiselle perusteita. (Välimäki, 2021, s. 143-144.)

Ositusvaateen vanhentumissääntelyn puuttuminen luo epävarmuutta sekä tulkitsemiseroja, sillä puolisot eivät voi olla varmoja onko toisella puolisolla oikeus hänen omaisuuteensa. Vanhentumissääntelyn puuttuminen luo epävarmuutta myös siihen, milloin oikeus ositukseen ja avio-oikeuden perusteella maksettavaan tasinkoon on menetetty. Kuten myös aiemmin tässä tutkimuksessa mainittu, PK 18:1 §:n mukaan, jos ositusta ei ole tehty, entinen puoliso on myös kuolinpesän osakas. Tämä hankaloittaa kuolinpesän yhteishallintoa ja saattaa hidastaa kuolinpesän oikeustoimia. (HE 51/2025, luku 2.)

Tapauksissa, joissa osituskirjaa ei ole löydettävissä, katsotaan myös entisen puolison olevan kuolinpesän osakas. Tällaisissa tapauksissa muiden osakkaiden tulee etsiä entinen puoliso tai hänen oikeudenomistajansa, jotta tekemättä jäänyt ositus voitaisiin toimittaa. Tämäkin tilanne aiheuttaa ylimääräisiä selvityskuluja sekä aiheuttaa kuolinpesän oikeustoimien viivytystä. (HE 51/2025, luku 2.2.)

Näillä perusteilla koettiin, että vanhentumissääntely olisi erittäin tarpeellinen ja perusteltu monesta eri näkökulmasta. Tämän lisäksi hallituksen esityksessä tuotiin ilmi, että on hyvä säätää myös määräajasta sille, milloin entinen puoliso ei olisi enää kuolinpesän osakas, vaikka ositusta ei olisikaan toimitettu. (HE 51/2025, luku 2.2.)

Vallintarajoitussääntelyllä on tärkeä tehtävä puolisoiden sekä perheen yhteisten etujen suojelijana. Vallintarajoituksilla tarkoitetaan esimerkiksi puolisoiden oikeutta yhteiseen asuntoon, jota on käytetty kotina. Nykyisessä lainsäädännössä ei ole määritelty tarkasti, kuinka pitkään vallinnanrajoitukset ovat voimassa. AL 86.3 §:ssä säädetään, että vallintarajoitus on voimassa siihen asti, kunnes puolisoiden välillä on toimitettu ositus (AL 234/1929, 86 § 3 mom.). Tässäkin ongelmaksi muodostuu tekemättömiksi jääneet ositukset. Näissä tapauksissa, joissa osituista ei ole tehty ovat vallintarajoitukset voimassa siihen asti, kunnes molemmat puolisot ovat menehtyneet. On voitu todeta, että vuosikymmenien jälkeen avioerosta ei ole yleensä tarvetta enää vallintarajoituksille. Lisäksi on katsottu, että nykyään on harvinaisempaa, että puolisot tarvitsisivat vallintarajoitusten tarjoamaa suojaa, kun avioliiton päättymisestä on kulunut useita vuosia. (HE 51/2025, luku 2.3.)

Vallintarajoitukset aiheuttavat hämmentäviä tilanteita asunnon kirjaamisen tai myynnin yhteydessä. Vallintarajoituksiin liittyvä sääntely ei kirjaamisviranomaisilta saatujen tietojen mukaan ole yleisesti tunnettu. Näin ollen on katsottu, että myös vallintarajoituksia koskeva määräaika on myös perusteltu ja tarpeellinen. (HE 51/2025, luku 2.3.)

4.2 Lakimuutoksen vaikutukset ja tavoitteet

Lakimuutosten pääasiallisena tavoitteena on selkeyttää oikeustilaa säätämällä avioliitosta juontuville varallisuusoikeudellisille oikeuksille selkeät vanhentumisajat. Selkeiden määräaikojen ansiosta puoliso on tietoinen siitä ajankohdasta, milloin entinen puoliso tai hänen perillisensä eivät voi enää esittää vaatimuksia hänen omaisuuteensa. (HE 51/2025, luku 3.)

Yhtenä tavoitteena on myös selkeyttää ja helpottaa osituksen toimittamatta jättämisestä aiheutuvia hankalia perintöoikeudellisia tilanteita sekä niiden selvittämistä. Pyritään siihen, ettei pesänselvittäjällä tai kuolinpesällä olisi tarvetta etsiä vanhaa osituskirjaa tai tavoitella vainajan entisiä aviopuolisoita, siinä tapauksessa, kun avioerosta tai avioliiton kumoamisesta on kulunut yli 10 vuotta. (HE 51/2025, luku 3.)

Halutessaan puolisot voisivat kuitenkin sopia keskenään muusta kuin lain mukaisesta 10 vuoden vanhentumisajasta. Sopimus vanhentumisesta tulee tehdä kirjallisesti ja kahden esteettömän henkilön tulee todistaa sopimus aidoksi. Vanhenemisajasta tehty sopimus tulee myös rekisteröidä Digi- ja väestötietovirastoon tai Ahvenanmaan valtionvirastoon, jotta se on voimassa. (HE 51/2025, luku 4.1.)

Vallintarajoituksiin esitettiin myös muutoksia. Niiden esitettiin lakkaavan 10 vuoden kuluttua avioliiton purkautumisesta. Vallintarajoituksiin kohdistuva lakimuutos koskee myös tilannetta, jossa avioliitto päättyy toisen puolison kuolemaan. Avioerotilanteessa määräajan umpeuduttua puolison ei tarvitse enää pyytää entisen puolisonsa suostumusta oman omaisuutensa luovuttamiseen tai siirtämiseen. Tällä omaisuudella tarkoitettiin omaisuutta, joka on tarkoitettu käytettäväksi puolisoiden yhteisenä kotina tai muu yhteiskäyttöinen asuntoirtaimisto. (HE 51/2025, luku 4.1.3.)

Avioliittolain yhteisomistusolettamaa ei myöskään enää sovellettaisi sen jälkeen, kun avioerosta tai avioliiton kumoamisesta on kulunut yli 10

vuotta. Tämän määräajan jälkeen sovellettaisiin omistussuhteiden ja -osuuksien määrittämiseksi yleisiä varallisuusoikeudellisia säädöksiä. (HE 51/2025, luku 4.1.4.)

Esityksessä arvioitiin, että ehdotus helpottaa erityisesti kuolinpesien hankalia varallisuusoikeudellisia ongelmia ja niiden selvittämistä. Lakimuutos vaikuttaa näin myös kotitalouksiin, vähentämällä kuolinpesän asioiden selvittämisestä aiheutuvia kustannuksia. Avio-oikeuden ollessa vanhentunut, ei kuolinpesän osakkaiden tarvitse enää etsiä vainajan entistä puolisoa, vaikka osituksen toimittamisesta ei löytyisikään todisteita. Vallintarajoituksia koskeva muutos vaikuttaa siihen, että yhteisenä kotina käytetyn kiinteistön myymiseen ei tarvitse myöskään entisen puolison tai hänen kuolinpesänsä lupaa, jos avioliiton purkautumisesta on kulunut yli 10 vuotta. Tämä vähentää kotitalouksille kiinteistöjen myynnistä sekä luovutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Ainut hieman negatiivinen vaikutus kotitalouksille olisi se, että jos puolisot haluavat sopia vanhentumisajasta keskenään, sopimuksesta perittäisiin rekisteröintimaksu. On arvioitu, että ehdotus kuitenkin vaikuttaisi kotitalouksiin enemmän positiivisesti, kun tarkastellaan kokonaisuutta. (HE 51/2025, luku 4.2.1.)

Esityksessä arvioitiin, että vallintarajoitusten raukeamiselle asetettu määräaika selkeyttäisi oikeustilaa ja samalla helpottaisi kirjaamisviranomaisten työtä. Määräajan kuluttua kiinteistön tai asunnon kirjaaminen ei enää vaadi entisen puolison hyväksyntää, mikä vähentää kirjaamisviranomaisten tarvetta kuulla entistä puolisoa. Lakimuutos siitä, että entinen puoliso ei lähtökohtaisesti olisi enää kuolinpesän osakas, jos avio-oikeus on vanhentunut helpottaa kirjaamisviranomaisten tarvetta selvittää, onko ositusta tehty. Tämä vähentää viranomaisten hallinnollista taakkaa. (HE 51/2025, luku 4.2.2.)

Avio-oikeuden vanhentumisen voi katkaista hakemalla tuomioistuimelta pesänjakajaa, joka toimittaa osituksen. Esityksessä on arvioitu, että la-

kimuutos ei tule vaikuttamaan pesänjakajaa koskevien hakemusten lisääntymiseen. Tämä saattaa kuitenkin aiheuttaa pientä lisätyöllistystä käräjäoikeuksiin, kun vanhentumista koskevat asiat tulevat ajankohtaisimmiksi. (HE 51/2025, luku 4.2.2.)

Lakimuutoksella on myös vaikutuksia niihin, joiden avioliitto on päättynyt vähintään viisi vuotta ennen lain voimaantuloa ja joilla ositus on vielä toimittamatta. Lakimuutos vaikuttaa välittömästi myös niihin henkilöihin, jotka ovat eronneet tai joiden avioliitto on kumottu ennen vuotta 2021 ja ovat vielä elossa siirtymäajan päättyessä 2031. Koska aiemmin osituksista ei ole ollut rekisteröintivelvollisuutta tai mahdollisuutta, joten on ollut hankalaa arvioida sitä, kuinka paljon osituksia on jätetty tekemättä. Esityksen valmisteluissa kuitenkin kysyttiin asianajajilta karkeita arvioita, ja heidän mukaansa noin kolmasosassa eronneiden puolisoiden kuolinpesän selvittämistä koskevissa toimeksiannoissa, osituskirjaa ei löydy. Tämän tiedon perusteella arvioitiin, että noin puolet avioeron jälkeisistä osituksista jää toimittamatta. (HE 51/2025, luku 4.2.3.)

Tämä lakimuutoksen siirtymäsäännös toimii seuraavasti: jos esimerkiksi avioeropäätös on tullut 7 vuotta ennen lain voimaantuloa, siirtymäsäännöksen mukaisesti heillä on viisi vuotta aikaa reagoida avio-oikeuden vanhentumiseen. Siirtymäaikaa perusteltiin siten, että sääntelyn tavoitteet toteutuisivat nopeammin, ja toimittamatta jätetyt osituksset saataisiin toimitettua, eikä vanhentumattomia avio-oikeuksia jäisi roikkumaan. (HE 51/2025, luku 8.2.)

4.3 Lausunnot lakimuutoksesta

Hallituksen esityksen työryhmän mietintö sai 20 lausuntoa. Melkein kaikki lausunnonantajat kannattivat hallituksen esitystä avio-oikeuden vanhentumisesta 10 vuoden kuluttua avioeron päätöspäivästä. Vanhentumista koskevaa sääntelyä pidettiin tarpeellisena, ja lausunnonantajat kokivat sen selkeyttävän oikeustilaa. (HE 51/2025, luku 6.)

Lausunnoissa kannatettiin sitä, että vanhentumisen voisi katkaista vain hakemalla pesänjakajaa osituksen toimittamiseen. Huomio kiinnittyi kuitenkin myös siihen, että pesänjakajan määräämistä koskevan tiedon saaminen olisi hankalaa. Yhteinen tietokanta tuomioistuinten välillä puuttuu, eikä sen vuoksi voida saada helposti tietoa kaikista hakemusasioita koskevia tietoja. Avioliiton päättymisen jälkeen puolisoiden asuinpaikkojen tiedon puuttuessa, kysely pesänjakajan hakemisesta joudutaan osoittamaan kaikkiin käräjäoikeuksiin. Tähän ehdotettiin ratkaisuksi tuomioistuinten ilmoitusvelvollisuutta Digi- ja väestövirastolle aina, kun tuomioistuimelta haetaan pesänjakajaa osituksen toimittamiseksi. Koettiin kuitenkin, että tämä aiheuttaisi lisää hallinnollista työtä, eikä hyödyt kuitenkaan olisi merkittäviä. (HE 51/2025, luku 6.)

Aiemmin tarkoituksena oli, että avio-oikeuden vanhentumista koskevalla sopimuksella puolisot voisivat sopia laissa säädettyä lyhyemmästä vanhentumisajasta. Lausuntojen perusteella tähän tehtiin muutos, jonka mukaan vanhentumisajasta tehdyssä sopimuksessa voitaisiin sopia ainoastaan vanhentumisajan pidentämisestä. Vallintarajoitusten raukeamista koskeva muutos sai lausunnonantajilta kannatusta, ja sitä ei muutettu lopulliseen esitykseen. (HE 51/2025, luku 6.)

Yhteisomistusolettaman raukeaminen jakoi lausunnonantajien mielipiteitä. Erityisesti yhteisomistusolettaman raukeamisen ulottaminen myös kuolemaan perustuviin osituksiin sai lausunnonantajilta kritiikkiä. Todettiin, että usein avioliiton päättyessä kuolemaan, ositus tehdään vasta lesken kuoleman jälkeen. Arvioitiin, että tämä voisi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin perillisten kanssa, jos leski saisi omistusolettaman hallussaan olevaan omaisuuteen kymmenen vuoden jälkeen yhteisomistusolettaman vanhennuttua. Lausuntopalautteen perusteella päätettiin esitystä muuttaa siten, että ehdotus koski vain avioeroon tai avioliiton kumoamiseen purkautuneita avioliittoja. (HE 51/2025, luku 6.)

Oikeuspalveluvirasto antoi lausunnossaan mielipiteensä lakiehdotuksesta. Oikeuspalveluvirasto piti ositusvaateen vanhentumista kannatettavana. Lausunnossa tuotiin ilmi, että heille on tullut usein tilanteita, joissa ei ole mitään tietoa siitä, onko ositusta puolisoiden välillä toimitettu. Myöskään tietoa siitä, miten asian voisi selvittää ei ole aina ollut. Oikeuspalveluvirasto kertoi lausunnossa, että ositusvaateen vanhentumista koskeva sääntely helpottaisi ja nopeuttaisi toimialaa. (Vilanka, 2025.)

Pirkanmaan käräjäoikeus kannatti myös lakiehdotusta ja koki sen olevan tarpeellinen, jotta saataisiin selkiytettyä nykyisin vallitsevaa oikeustilaa. Pirkanmaan käräjäoikeus oli kuitenkin sitä mieltä, että aviopuolisoiden välinen sopimus vanhentumisajan pidentämisestä ei tulisi velvoittaa rekisteröitäväksi Digi- ja väestövirastolle. Käräjäoikeus nosti ilmi esimerkiksi sen, että testamentteja ei myöskään tarvitse tai voida rekisteröidä viranomaisrekisteriin. (Nuotto, 2025.)

Näiden lausuntojen pohjalta hallituksen esitystä ositusvaateen vanhentumisesta saatiin tarkennettua ja laajennettua sen vaikutusarviointeja. (HE 51/2025, luku 6.)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOSTEN POHDINTA

Tämän tutkimuksen lähtökohtana oli tutkia uutta lakimuutosta koskien avio-oikeuden vanhentumista sekä sen vaikutuksia. Tutkimuksessa käytiin läpi myös aiheeseen liittyviä oikeustapauksia ja niiden ongelmakohtia. Tutkimuksen kohteina oli siis lakimuutoksen läpikäynti, sen vaikutukset sekä oikeustapausten tarkastelu ja pohdintaa niiden perusteella.

Tutkimus toteutettiin oikeusdogmaattisena tutkimuksena eli lainopillisena tutkimuksena. Tutkimuksessa käytettiin myös empiiriseen tutkimusmenetelmään kuuluvaa kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta (Vilkka, 2021). Tutkimuksessa hyödynnettiin lainsäädäntöä, aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, hallituksen esitystä lakimuutoksesta avio-oikeuden vanhentumiseen, korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä sekä tilastotietoja.

Tässä viimeisessä luvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset, jotka on tehty näiden tulosten pohjalta. Lisäksi pohditaan mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia ja tutkimustyön eettisyyttä sekä luotettavuutta.

5.1 Tutkimustulokset

Ensimmäinen tutkimuskysymys oli, miten riitaisia osituksia on ratkaistu korkeimman oikeuden ennakkopäätöksissä. Ennen lakimuutosta avio-oikeuden vanhentumisesta ei ollut säädetty. Tämä loi epävarmuutta osituksvaateen vanhentumiselle. Tutkimuksessa selvisi, että korkein oikeus vertaili aiempia ennakkopäätöksiä ratkaisuissa. Hallituksen esitystä käytettiin apuna tapauksessa KKO:2017:87 säännöksestä AL 103 § 2 mom. koska säännös oli katsottu olevan tulkinnanvarainen ja hallituksen esityksestä kävi paremmin ilmi säännöksen alkuperäinen tarkoitus (KKO:2017:87). Selvisi, että oikeustapauksissa avio-oikeuden vanhentumista perusteltiin mm. ajankulumisella. KKO:2001:56 tapauksessa pohdittiin vanhentumista myös vertailemalla ruotsalaiseen oikeuskäytäntöön (KKO:2001:56).

Toisena tutkimuskysymyksenä pohdittiin, millaisia ongelmia ositusten ratkaisuissa on ollut ennen lakimuutosta avio-oikeuden vanhentumisesta. Tutkimuksessa läpikäytyjen oikeustapausten perusteella ositustapausten ratkaisuissa ilmeni ongelmia, jotka liittyivät useasti pitkittyneisiin ositusprosesseihin ja siihen, että ositusta ei ollut toimitettu. Esimerkiksi tapauksessa KKO:2001:56, jossa toinen puolisoista vaati ositusta noin 21 vuotta avioeron jälkeen, tuli hyvin ilmi ongelmia, jotka aiheutuivat siitä, kun ositusta haettiin toimitettavaksi kymmenien vuosien jälkeen avioerosta. Tapauksessa tuli ilmi esimerkiksi ristiriitoja omaisuudesta, toisen puolison edesmenneiden vanhempien jakamattomasta kuolinpesästä. (KKO:2001:56.)

Myös tapauksessa KKO:2008:22 pesänjakajaa haettiin vasta monia vuosia avioeron jälkeen. Tapauksen ongelmina oli se, oliko ositus jo aiemmin toimitettu sopimusosituksena, ja se, oliko toisella puolisolla oikeutta vaatia osituksta, jos sopimusositus olisi todettu pätemättömäksi. Tapauksessa hovioikeus käytti yhtenä perusteluna aiempaa ennakkotapausta, jossa oli ilmennyt samankaltaisia ongelmatilanteita. Korkein oikeus kuitenkin totesi ratkaisussaan, ettei pesänjakajalle ollut edellytyksiä, eikä tuomioistuimen tehtäviin kuulu ratkaista puolisoiden välisiä riitaisia taloudellisia asioita. (KKO:2008:22.)

Tutkimuksessa tarkastellussa tapauksessa KKO:2017:87 ongelmaksi muodostui se, että ositustoimituksen kestäessä toinen puolisoista oli kuollut, ja se vaikeutti osituksen toimittamista. Ristiriitana tapauksessa oli se, olivatko puolison perilliset oikeutettuja saamaan tasinkoa. (KKO:2017:87.)

Voidaan siis todeta tämän aineiston perusteella, että ennen lakimuutosta osituksissa oli ollut ongelmia, ja ne usein liittyivät ositusvaateeseen tai osituksen toimittamisen pitkittyneisyyteen. Lain tulkinta aiheutti ongelmia näissä tapauksissa ja erityisesti avio-oikeuden vanhentumien oli tulkinnanvaraista, sillä avio-oikeuden vanhentumisesta ei ole

aiemmin säädetty laissa. Oikeustapausten perusteella voidaan myös todeta, että avioero-osituksen toimittamatta jättäminen aiheuttaa myöhemmin käytännöllisiä hankaluuksia silloin, kun toinen puolisoista kuolee. Tämä tarkoittaa sitä, että kun ositusta ei ollut toimitettu, entinen puoliso on vielä toimittamatta jätetyn osituksen vuoksi entisen puolisonsa kuolinpesän osakas.

Viimeinen tutkimuskysymys oli miten uusi lakimuutos vastaa esiin nousseisiin ongelmiin. Lakimuutoksen tarkoituksena oli erityisesti selkeyttää ja säätää avioliitosta juontuvista varallisuusoikeudellisista oikeuksista sekä säätää niille selkeät vanhentumisajat (HE 51/2025). Tutkimuksessa selvisi, että vanhentumisajoilla pyrittiin helpottamaan ositusten toimittamatta jättämisestä johtuvia hankalia perintöoikeudellisten tilanteiden selvittämistä.

Perintökaaren 18 luvun 1 §:n 1 momentti muutettiin siten, että entinen puoliso ei enää olisi kuolinpesän osakas, jos avio-oikeus on vanhentunut (PK 18 luku 1 § 1 mom.). Perukirjaan tulee merkitä aina tiedot kuolinpesän osakkaista ja ennen tätä lakimuutosta myös entinen puoliso oli kuolinpesän osakas, ellei avioero-ositusta ollut toimitettu. Ennen lakimuutosta perunkirjoituksen toimittaja joutui siis aina tiedustelemaan muilta kuolinpesän osakkailta tietoja avioero-osituksesta, jos virkatodistuksista oli käynyt ilmi, että aikaisempi avioliitto oli purkautunut avioeron takia. (Aarnio & muut, 2024, s. 31-32.) Oikeuspalveluviraston mukaan heille tulee myös usein tilanteita, joissa ei ole mitään varmuutta siitä, onko ositus jo tehty vai ei (Vilanka, 2025).

Tutkimuksen perusteella voidaan siis todeta, että lakimuutos tulee helpottamaan tällaisia vaikeita varallisuus- ja perintöoikeudellisia tilanteita, sekä niiden selvittämistä.

5.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimus voi olla eettisesti hyvä ja luotettava, jos tutkimus on suoritettu noudattaen hyviä tieteellisiä käytäntöjä (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta, 2026). Hyviä tieteellisiä menettelytapoja ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus sekä vastuunkanto (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta, 2023).

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida reliabiliteetin avulla. Reliabiliteetilla tarkoitetaan sitä, miten luotettavasti saadaan samoja tuloksia, vaikka tutkimusta toistettaisiin, eli miten tulokset pysyvät samana riippumatta tekijästä tai ajankohdasta. (Avoin data, 2018.)

Tutkimuksessa myös lähdekritiikki on olennainen osa tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Lähdekritiikillä tarkoitetaan, että arvioidaan lähteiden luotettavuutta ja laatua, ennen kuin sitä käytetään tutkimuksessa (Vilkka, 2021). Tässä tutkimuksessa on noudatettu näitä menetelmiä, joten voidaan todeta, että tutkimus on eettinen ja luotettava. Koska tämä tutkimus oli oikeusdogmaattinen eli lainopillinen, suurin osa käytettävistä lähteistä olivat lakeja, lain esitöitä, oikeustapauksia tai kirjallisuutta liittyen aiheeseen. Nämä lähteet tukivat tutkimusta ja sen tuloksia.

Tutkimus perustui enemmän lainsäädäntöön sekä oikeustapauksiin, joten tässä tutkimuksessa ei esitetty henkilökohtaisia kannanottoja tai yksittäisiä haastatteluja. Näin ollen tutkimukseen ei liittynyt tietosuojaan kohdistuvia riskejä. Tutkimusta tukivat ajantasainen lainsäädäntö, huolellisesti valitut monipuoliset lähteet sekä hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen koko tutkimusprosessin ajan.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimus oli rajattu tutkimaan mahdollisia lakimuutoksen vaikutuksia. Tutkimusta voisi jatkaa muutamien vuosien päästä tarkastelemalla uu-

delleen esimerkiksi tuomioistuinten tilastoja, onko lakimuutos vaikuttanut esimerkiksi pesänjakajan hakemuksiin jollain tavalla. Lisäksi voitaisiin tarkastella sitä, onko vielä jatkossa riitaisia oikeustapauksia osituksista, jotka ovat aiheutuneet osituksen toimittamisen pitkittämisestä.

Jatkotutkimuksena voisi olla myös perintöoikeudellinen näkökulma. Tarkasteltaisiin sitä, miten lakimuutos todellisuudessa on vaikuttanut esimerkiksi perunkirjoitustilanteisiin, joissa entinen puoliso ei ole enää entisen puolisonsa kuolinpesän osakas johtuen vanhentuneesta avio-oikeudesta. Tutkimusta voisi tukea olla esimerkiksi haastattelu oikeusaputoimistoon, jossa kerättäisiin tietoja, millä tavalla lakimuutos on vaikuttanut näihin hankaliin tilanteisiin. Yksi näkökulma tähän voisi olla myös se, onko lakimuutoksen jälkeen ilmennyt uusia hankalia tilanteita, joita tämä lakimuutos ei välttämättä huomioinut.

LÄHTEET

Aarnio, A., & Kangas, U. (2010). Perhevarallisuusoikeus. Talentum.

Aarnio, A., Kangas, U., & Räbinä, T. (2024). Perunkirjoitus ja perinnön veroseuraamukset. Alma Talent.

Avioliittolaki 234/1929. https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/1929/234/ajantasa/2025-11-14/fin

Avoin data. (2018). Todennettavuus ja toistettavuus. Noudettu 23.3.2026 osoitteesta https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/todennettavuus-ja-toistettavuus

HE 51/2025. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avioliittolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2025/51

Helin, M. (2026). Oikeustiede: tasinko. Tieteen termipankki. Noudettu 4.3.2026 osoitteesta https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:tasinko

Hirvonen, A. (2011). Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Noudettu 13.1.2026 osoitteesta https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/20149471-38b2-4cc8-94b7-2f6b3feed81d/content

Juhila, K. (2021). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Noudettu 4.2.2026 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/

Juuti, K. (2021). Erehdyttämistoimet osituksessa. Noudettu 12.1.2026 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/498523/Erehdytt%c3%a4mistoimet%20osituksessa.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kangas, U. (2023). Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. Alma Talent.

KKO:2001:56. Noudettu 22.1.2026 osoitteesta https://www.finlex.fi/fi/oikeuskaytanto/korkein-oikeus/ennakkopaatokset/2001/56

KKO:2008:22. Noudettu 2.2.2026 osoitteesta https://www.finlex.fi/fi/oikeuskaytanto/korkein-oikeus/ennakkopaatokset/2008/22#OT0_OT0

KKO:2017:87. https://www.finlex.fi/ecli?uri=ECLI:FI:KKO:2017:87&locale=fi

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 26/2011. https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2011/26/ajantasa/2019-11-29/fin

Laki velan vanhentumisesta 728/2003. https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2003/728/ajantasa/2016-04-29/fin

Lohi, T. (2023). Aviovarallisuusoikeus. Alma Talent.

Mässeli, A. (2011). Ositus pesänjakajan näkökulmasta. Noudettu 12.1.2026 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33959/Masseli_Anu.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Niemitalo, R. (2019). Kiinteistönvälitys ja osituksen merkitys myyntitoimeksiantosopimuksessa. Noudettu 12.1.2026 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/172633/Opinn%C3%A4yte_Riikka%20Niemitalo%2031.5.2019.pdf?sequence=3

Nuotto, A. (2025). Ositusvaateen vanhentuminen; työryhmän mietintö. Noudettu 17.3.2026 osoitteesta https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/024c7b82-faef-42af-9ad6-791378edf1ed/829550ae-b6b2-4bcf-b165-fa0282cf8d1b/LAUSUNTO_20250305174207.PDF

Perintökaari 40/1965. https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/1965/40/ajantasa/2025-11-14/fin

Tieteen termipankki. (2025). Oikeustieteellinen tutkimus. Noudettu 13.1.2026 osoitteesta https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:oikeustieteellinen_tutkimus

Tilastokeskus. (2024). Solmittujen avioliittojen määrä jatkoi laskuaan vuonna 2023. Noudettu 18.3.2026 osoitteesta https://stat.fi/fi/julkaisu/clmypu9zn9n8h0cuta7046aml

Tilastokeskus. (2025). Solmittujen avioliittojen määrä kasvoi hieman vuonna 2024. Noudettu 18.3.2026 osoitteesta https://stat.fi/fi/julkaisu/cm1ja7hik3u4807uqzeytyq8a

Tuomioistuinlaitos. (2023). Käräjäoikeudet, ratkaistut siviiliasiat. Noudettu 18.3.2026 osoitteesta https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNTEyMmZlMDAtZmZjMy00NDcwLWI5MGItYjk4OTI1ZDY5YWU0IiwidCI6IjBlMTAzNjIzLTY4ZjUtNDY2OS1iYWVlLWIyZjk2NGE1MzdhZCIsImMiOjh9

Tuomioistuinlaitos. (2024). Käräjäoikeudet, ratkaistut siviiliasiat. Noudettu 18.3.2026 osoitteesta https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNTEyMmZlMDAtZmZjMy00NDcwLWI5MGItYjk4OTI1ZDY5YWU0IiwidCI6IjBlMTAzNjIzLTY4ZjUtNDY2OS1iYWVlLWIyZjk2NGE1MzdhZCIsImMiOjh9

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Noudettu 23.3.2026 osoitteesta https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2026). Hyvä tieteellinen käytäntö. Noudettu 23.3.2026 osoitteesta https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk

Valtioneuvosto. (2025). Hallitus ehdottaa avio-oikeuden vanhentuvan 10 vuoden kuluttua avioerosta. Noudettu 12.1.2026 osoitteesta https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/hallitus-ehdottaa-avio-oikeuden-vanhentuvan-10-vuoden-kuluttua-avioerosta-

Valtioneuvosto. (2025). Ositusvaateen vanhentuminen. Noudettu 6.3.2026 osoitteesta https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OM104:00/2023

Vilanka, O. (2025). Ositusvaateen vanhentuminen; työryhmän mietintö. Noudettu 17.3.2026 osoitteesta https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/024c7b82-faef-42af-9ad6-

791378edf1ed/624505f4-0b1f-4592-a770-01ef66e753e1/LAU-SUNTO_20250309113751.PDF

Vilkka, H. (2021). Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS-kustannus.

Välimäki, P. (2021). Pesänjakaja. Alma Talent.